

Guía Docente				
Datos Identificativos				2021/22
Asignatura (*)	Actividade física e deporte adaptado	Código	620G01027	
Titulación				
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Terceiro	Obrigatoria	6
Idioma	CastelánGalegoInglés			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Educación Física e Deportiva			
Coordinación	Valverde Romera, Joaquina	Correo electrónico	joaquina.valverde@udc.es	
Profesorado	Valverde Romera, Joaquina	Correo electrónico	joaquina.valverde@udc.es	
Web				
Descrición xeral	<p>Esta materia está incluída non MÓDULO 5 (Ensino dá educación física e ou deporte). Non devandito módulo, atópanse as MATERIAS que teñen unha íntima vinculación entre se, como é ou caso de "Ensino dá actividade física e ou deporte", "Actividades non medio natural" e "Actividade física e deporte adaptado".</p> <p>En concreto, a MATERIA á que corresponde esta guía docente leva ou mesmo título que unha das materias, "Actividade física e deporte adaptado" e identifícase cos seguintes descritores:</p> <p>1º) Actividad física y deporte para poblaciones con necesidades especiales: conocimiento, indicaciones y contraindicaciones.</p> <p>2º) Conocimiento y elaboración de programas de intervención en educación física ante necesidades especiales de tipo anatómico-fisiológico, psíquico y/el inadaptación social.</p> <p>3º) Actitud deontológica dentro de él contexto escolar obligatorio en actividad física y deporte adaptado.</p> <p>Todo o contido do curso será impartido en lingua castelá.</p>			

<p>Plan de continxencia</p>	<p>1. Modificacións nos contidos Mantéñense íntegros todos os temas e os seus correspondentes apartados.</p> <p>2. Metodoloxías</p> <p>2.1.- Metodoloxías docentes que se manteñen:</p> <p>2.1.1.- Aprendizaxe colaborativo (Traballo dos temas 1, 2 e 3).</p> <p>2.1.2.- Estudo de casos (Traballo dos temas 4 e 5).</p> <p>2.1.3.- Traballos tutelados (Para a 2ª oportunidade).</p> <p>2.1.4.- Mapa conceptual (Ao final de cada tema).</p> <p>2.1.5.- Probas obxectivas (Cuestionarios parciais).</p> <p>2.2.- Metodoloxías docentes que se modifican:</p> <p>2.2.1.- Sesións maxistras: Realizaranse mediante videoconferencias a través de Microsoft Teams respectando os días e horarios que haxa programados.</p> <p>2.2.2.- Proba mixta (Exame final): Realízase a través do Campus virtual.</p> <p>2.3.- Metodoloxías docentes que desaparecen:</p> <p>2.3.1.- Prácticas de actividade física adaptada: Por imposibilidade de garantir as medidas mínimas de saúde, suprimense as sesións prácticas programadas.</p> <p>3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado</p> <p>3.1.- Correo electrónico institucional: Diariamente. Utilízase para facer consultas acerca dos contidos teóricos da materia ou para solicitar unha tutoría virtual.</p> <p>3.2.- Moodle: Será a plataforma por medio da cal as/vos alumna/poderanvos subir os seus traballos e contestar os cuestionarios expostos ao final de cada tema.</p> <p>3.3.- Teams:</p> <p>3.3.1.- Dúas sesións semanais para o ?gran grupo?, nas cales se desenvolverán os contidos maxistras.</p> <p>3.3.2.- Unha sesión semanal con cada ?pequeno grupo? que se aproveitará para o seguimento do traballos e resolver dúbidas respecto diso.</p> <p>4. Modificacións na avaliación</p> <p>? Aprendizaxe colaborativo??20%</p> <p>? Estudo de casos??????20%</p> <p>? Proba mixta ????????. 60%</p> <p>* Observacións á avaliación:</p> <p>1ª Oportunidade:</p> <p>1. Probas:</p> <p>? Probas obxectivas (Cuestionarios parciais). Optativas. Puntuación mínima=3. Realízanse a través do Campus Virtual e en horario lectivo. Se se alcanza a puntuación mínima, non se terá que realizar a Proba mixta.</p> <p>? Proba mixta (Exame final). Obrigatorio. Puntuación mínima=3 Farase presencial segundo o calendario académico.</p> <p>2. Aprendizaxe colaborativo. Obrigatorio. Puntuación mínima=1.</p> <p>3. Estudo de casos. Obrigatorio. Puntuación mínima=1.</p> <p>2ª Oportunidade:</p> <p>1. Proba mixta. Obrigatorio. Puntuación mínima=5.</p> <p>2. Traballo tutelado. Optativo. Desenvolverán, de maneira individual, un traballo escrito a proposta da profesora que sirva para incrementar os coñecementos impartidos en clase.</p> <p>Os criterios de mantemento de partes superadas para a segunda oportunidade son: Aqueles apartados que se superaron na primeira oportunidade manteranse para a oportunidade inmediatamente posterior.</p> <p>5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía</p> <p>Mantense íntegra con respecto á guía docente orixinal. En caso de ter que compartir algún arquivo ou ligazón, farase a</p>
-----------------------------	---

través de One Drive Office 365.

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
- Coñecer e saber diferenciar e discriminar os distintos tipos de necesidades especiais e as súas principais repercusións psicomotrices.	A3 A7 A14		
- Saber deseñar, planificar, avaliar e administrar na práctica os programas de actividade física e deporte adaptado en educación formal e outros contextos (terapéutico, recreativo, competitivo).	A24 A29	B2 B3 B5 B6	
- Coñecer e ser capaz de utilizar recursos metodolóxicos suficientes para favorecer os procesos de inclusión das persoas con necesidades especiais a través da actividade física e o deporte adaptado.	A33	B1 B2 B11 B17 B19	C4 C6 C7

Contidos	
Temas	Subtemas
- Actividade física e deporte adaptado para poboacións con necesidades especiais (nn.ee.): coñecemento, indicacións e contraindicacións.	1.- Fundamentos básicos de actividade física e deporte adaptado 1.1.- Bases conceptuais. 1.2.- Evolución histórica. 2.- O marco legal e as consideracións arquitectónicas e materiais 2.1.- Leis xerais. 2.2.- Leis específicas. 2.3.- Principios normativos básicos. 2.4.- Regras xerais. 2.5.- As instalacións deportivas: barreiras e solución. 2.6.- O material deportivo e as súas adaptacións. 3.- Poboacións con necesidades especiais 3.1.- Terminoloxía e clasificación. 3.2.- Etioloxía, avaliación e prevención. 3.3.- Problemática da persoa con necesidades especiais.
- Actitude deontolóxica dentro do contexto escolar obrigatorio en actividade física e deporte adaptado.	4.- Adaptacións curriculares individualizadas (ACI) en educación física 4.1.- Alternativas educativas. 4.2.- Fases das ACI en educación física. 4.3.- Pautas metodolóxicas de actuación.

- Coñecemento e elaboración de programas de intervención en educación física ante necesidades especiais do tipo sensorial, físico, e psíquico/comportamental.	<p>5.- Educación física e deporte adaptado como elemento favorecedor da inclusión escolar.</p> <p>5.1.- Educación física e deporte adaptado para o Alumnado con Necesidades Específicas de Apoio Educativo (ACNEAE) con discapacidades sensoriais.</p> <p>5.2.- Educación física e deporte adaptado para o ACNEAE con discapacidades físico-motrices ligadas ao sistema nervoso.</p> <p>5.3.- Educación física e deporte adaptado para o ACNEAE con discapacidades físico-viscerales.</p> <p>5.4.- Educación física e deporte adaptado para o ACNEAE con discapacidades psíquicas/comportamentais.</p>
---	--

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A3 A7 A29	13	26	39
Práctica de actividade física	A3 A14 A24 A33 B11	6	12	18
Mapa conceptual	B2 B3 B5 B6	3	12	15
Aprendizaxe colaborativa	A24 B3 B2 C4 C6 C7	5	20	25
Estudo de casos	A24 A7	5	10	15
Proba obxectiva	B1 B2 B17	5	10	15
Traballos tutelados	A14	4	4	8
Proba mixta	B1 B2 B17 B19	2	10	12
Atención personalizada		3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Durante este tipo de sesións, farase unha exposición oral dos contidos. Ademais, contarase coa axuda dos medios audiovisuais co fin de clarificar o exposto. Os alumnos poderán intervir no momento que o desexen para aclarar calquera contido ou resolver dúbidas respecto da materia impartida.
Práctica de actividade física	Trátase dunha técnica para aplicar con grupos reducidos. Ten por finalidade que os alumnos desenvolver empatía social e vivencien, mediante simulación, os problemas e dificultades que ten unha persoa con necesidades especiais á hora de realizar actividade física e deporte.
Mapa conceptual	Trátase dunha técnica de traballo individual na que o alumno terá que establecer relacións entre os conceptos crave de cada un dos temas que se impartan. Son representacións que flúen en grao sumo xeral todo o máis detallado.
Aprendizaxe colaborativa	Mediante este tipo de metodoloxía, preténdese fomentar o ensino-aprendizaxe de forma presencial baseándonos na organización da clase en pequenos grupos. O alumnado traballará conxuntamente na resolución de tarefas asignadas pola profesora para mellorar a súa propia aprendizaxe e o dos outros membros do grupo.
Estudo de casos	Se enfrontarán ante a descrición dunha situación específica que suscita un problema que ten que ser comprendido, valorado e resolto por un grupo de persoas, a través dun proceso de discusión. O alumnado sitúase ante un problema concreto (caso), que lle describe unha situación real da vida profesional, e debe ser capaz de analizar unha serie de feitos, referentes a un campo particular do coñecemento ou da acción, para chegar a unha decisión razoada a través dun proceso de discusión dentro do seu grupo de traballo.
Proba obxectiva	Proba escrita utilizada para a avaliación da aprendizaxe, cuxo trazo distintivo é a posibilidade de determinar se as respostas dadas son ou non correctas. Constitúe un instrumento de medida, elaborado rigorosamente, que permite avaliar coñecementos, capacidades, destrezas, rendemento, aptitudes, actitudes, intelixencia, etc. É de aplicación tanto para a avaliación formativa como sumativa.

Traballos tutelados	Está referida prioritariamente ao aprendizaxe do ?cómo facer as cousas?. Constitúe unha opción baseada na asunción polos estudantes da responsabilidade pola súa propia aprendizaxe. Fundaméntase en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe pola profesora-titora. Realízase de maneira individual.
Proba mixta	Consiste nun tipo de proba na que se van a integrar preguntas de ensaio e preguntas obxectivas. En canto ao apartado de ensaio, serán cuestións abertas de desenvolvemento breve. E con respecto ao apartado de preguntas obxectivas, farase tipo test. O idioma de redacción será o castelán; pero se algún alumno desexase facelo noutro idioma (galego ou inglés), non habería ningún inconveniente a condición de que o comunicase por escrito con 30 días de antelación á data oficial do exame.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Proba mixta Proba obxectiva	<p>Atenderase a aqueles alumnos que necesiten explicacións a maiores das que se deron nas sesións maxistras. Con iso procuraremos favorecer o estudo da materia de face á proba de discriminación.</p> <p>Tamén se atenderan as consultas daqueles alumnos con matrícula parcial que necesiten adaptacións para a súa avaliación.</p>

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Práctica de actividade física	A3 A14 A24 A33 B11	Os alumnos poderán chegar a obter un máximo de 2 puntos na súa cualificación cuantitativa a condición de que PARTICIPEN ACTIVAMENTE, como mínimo, no 70% das sesións que se impartan.	20
Proba mixta	B1 B2 B17 B19	<p>Esta proba está composta por dous apartados de preguntas:</p> <p>A) Tipo test: Consistirá en 40 preguntas referentes aos contidos expostos ao longo das sesións maxistras, tanto teóricos como prácticos. Haberá 2 ou 3 opcións de resposta, sendo só una delas correcta.</p> <p>B) Tipo ensaio: Farase a formulación de 2 cuestións abertas que as/os alumnas/os deberán ser capaces de contestar, de maneira correcta, seguindo todos os requisitos que se expoñan no enunciado de cada unha delas.</p>	60
Estudo de casos	A24 A7	<p>Os alumnos, distribuídos en grupos de tres ou catros persoas, realizarán un traballo segundo as indicacións dadas pola profesora nas sesións teóricas, co fin de complementar os temas 4 y 5 impartidos en clase.</p> <p>A presentación deste traballo farase a través da plataforma Campus Virtual da Universidade. Aqueles que non consigan o apto, ou non fosen enviados en o tempo acordado o en forma apropiada (ficheiro Word ou PDF), poderán volver presentalos na seguinte oportunidade.</p>	10
Aprendizaxe colaborativa	A24 B3 B2 C4 C6 C7	<p>Os alumnos, distribuídos en grupos de tres ou catros persoas, realizarán un traballo segundo as indicacións dadas pola profesora nas sesións teóricas, co fin de complementar os temas 1, 2 y 3 impartidos en clase.</p> <p>A presentación deste traballo farase a través da plataforma Campus Virtual da Universidade. Aqueles que non consigan o apto, ou non fosen enviados en o tempo acordado o en forma apropiada (ficheiro Word ou PDF), poderán volver presentalos na seguinte oportunidade.</p>	10

Observacións avaliación

1. Esíxese

asistencia para a avaliación: SI

2. A PORCENTAXE MÍNIMA DE ASISTENCIA ás

prácticas para que computen na avaliación será do: 70%

- La

asistencia ás sesións prácticas será avaliada a condición de que haxa unha PARTICIPACIÓN ACTIVA; é dicir, o alumnado involúcrese en clase desde os ámbitos físico-motriz, psicolóxico, afectivo-emocional e social. Ademais, ao finalizar a sesión, terán que responder por escrito a unha pregunta vinculada ao desenvolvemento práctico da clase. A resposta entregaránlla á profesora nese mesmo momento e servirá para computar a participación activa.

- El alumnado que, POR

MOTIVOS XUSTIFICADOS E ACREDITADOS (competición de elite, accidente,

lesión, enfermidade ou requirimento xudicial) NON ALCANCEN O 70% de participación activa nas prácticas PERO SÍ UN 55%, poderán complementalo cun traballo de sesións teórico-prácticas baseado nos contidos das sesións ás que faltasen e que deberán entregar, como data límite, o mesmo día do exame.

3. Os REQUISITOS PARA SUPERAR A MATERIA son:

1ª Oportunidade:

Prácticas de actividade física. Obrigatorias.

Puntuación mínima=1 (máximo 2). Probas: Probas obxectivas (Cuestionarios parciais). Optativas. Puntuación mínima=3 (máximo 6). Realizaranse a través do Campus Virtual e en horario lectivo. Se se alcanza a puntuación

mínima, non se terá que realizar a Proba mixta. O valor de cada tema é: Tema 1= 1 punto. Tema 2= 1 punto. Tema 3= 1 punto. Tema 4= 1.5 puntos. Tema 5= 1.5 puntos. Proba mixta (Examen final). Obrigatoria. Puntuación mínima=3 (máximo 6). Farase

presenzal segundo o calendario académico. Aprendizaxe colaborativo. Obrigatorio.

Puntuación mínima=0.5 (máximo 1). Estudio de casos. Obrigatorio. Puntuación mínima=0.5 (máximo 1). 2ª Oportunidade:

Prácticas de actividade física. Obrigatorias.

Puntuación mínima=1 (máxima 2). Proba mixta. Obrigatoria.

Puntuación mínima=4 (máxima 6). Traballo tutelado. Optativo (máximo 2).

Desenvolverán, de maneira individual, un traballo escrito a proposta da profesora que sirva para incrementar os coñecementos impartidos en clase.

4. Os criterios de mantementou de partes superadas para a segunda oportunidade

son: Aqueles

apartados que se superaron na primeira oportunidade MANTERANSE ÍNTEGROS para a oportunidade inmediatamente posterior.

5. Os criterios de mantemento de partes superadas en

futuras convocatorias de avaliación son: Para aquel alumnado que teña que volver matricularse e

teña superado algún dos bloques, respectaráselle a nota que secase no devandito

bloque durante un MÁXIMO DE DOUS CURSOS

CONSECUTIVOS. De non ser así, terá que cumprir cos requisitos da materia na súa totalidade.

6. Alumnado con MATRÍCULA PARCIAL:

1ª Oportunidade:

Probas: Probas obxectivas (Cuestionarios parciais). Optativas. Puntuación mínima=5 (máximo 8). Realizaranse a través

do Campus Virtual e en horario lectivo. Se se alcanza a puntuación mínima, non se terá que realizar a Proba mixta. O valor de cada tema é: Tema 1= 1 punto. Tema 2= 1 punto. Tema 3= 1 punto. Tema 4= 1.5 puntos. Tema 5= 1.5 puntos. Proba mixta (Examen final). Obrigatoria

. Puntuación mínima=5 (máximo 8). Farase presencial

segundo o calendario académico. Aprendizaxe colaborativo. Obrigatorio.

Puntuación mínima=0.5 (máximo 1). Estudio de casos. Obrigatorio. Puntuación mínima=0.5 (máximo 1). 2ª Oportunidade:

Proba mixta. Obrigatoria. Puntuación

mínima=5 (máximo 8).Traballo tutelado. Optativo (máximo 2). Desenvolverán, de maneira individual, un traballo escrito a proposta da profesora que sirva para incrementar os coñecementos impartidos en clase.

7. Disponibilidade

dos idiomas en relación ás probas escritas de avaliación: O idioma de redacción das probas mixtas e obxectivas será o CASTELÁN.

Pero se algún/a alumno/a desexase facelo noutro idioma (galego ou inglés), non habería ningún inconveniente a condición de que o comunicase por escrito con trinta días de antelación á data oficial da proba correspondente.

8. Opciones alternativas de avaliación para

CASOS ESPECIAIS:

Para o alumnado que presente de maneira xustificada necesidades educativas especiais, levarán a cabo as adaptacións curriculares que correspondan seguindo o principio de individualización e en colaboración co coordinador do PAT da facultade.

9. Faise fincapé en que, tao e como xa se mencionou no apartado

3., a Irealizar Os CUESTIONARIOS PARCIAIS (probas on-line), empregarase a plataforma da UDC, A través DO CAMPUS VIRTUAL.

10. Moi

importante!: Acerca das CONSECUENCIAS DO

PLAXIO na realización das probas ou

actividades de avaliación: Seguindo as indicacións do Comité

de Ética da Investigación e a Docencia da UDC, la

realización fraudulenta de probas ou actividades de avaliación implicará

directamente a cualificación de suspen so?0? na materia e na convocatoria

correspondente, invalidando así calquera cualificación obtida en todas as

actividades de avaliación de face á seguinte oportunidade.

Fontes de información

Bibliografía básica

- ASUN, S. (2016). Actividad física y deporte adaptado a personas con discapacidad. Zaragoza: Prensas de la Universidad de Zaragoza.
- CALVO, M.A. (2011). Educación física para alumnos con necesidades educativas especiales. PlanetBuk: Granada.
- CARRERAS, J. (2013). Actividad física para personas con discapacidad.
- HERNÁNDEZ, F.J. (2012). Inclusión en educación física. Barcelona: Inde.
- RÍOS, M; RUIZ, P; y CAROL, N. (Coords.) (2014). La inclusión en la actividad física y deportiva. Comité Paralímpico Español
- SAÑUDO, B; MARTÍNEZ, V; y MUÑOZ, J. (Coords.) (2012). Actividad física en poblaciones especiales. Salud y calidad de vida. Sevilla: Wanceulen.
- TORRES, M.A. et al. (2011). Recursos metodológicos en educación física con alumnos con discapacidades físicas y psíquicas. Alpedrete: Pila Teleña.
- (). .

Bibliografía complementaria

- BERNAL, J.A. (2002). El profesor de educación física y el alumno sordo. Sevilla: Wanceulen.
 - ESCRIBÁ, A. (2001). Síndrome de Down. Propuestas de intervención. Madrid: Gymnos.
 - CORNAGO, A. (2013). Manual del juego para niños con autismo. Valencia: Psylicom.
 - Consejo Superior de Deportes (ED.) (2011). Deportistas sin adjetivos. El deporte adaptado a las personas con discapacidad física. Madrid: C.S.D.
 - GÓMEZ, J. (2019). El deporte adaptado en el derecho español. Madrid: Reus Editorial
 - MENA, B; NICOLAU, R; SALAT, L; TORT, P. y ROMERO, B. (4º ED.) (2011). El alumno con TDAH. Guía práctica para educadores. Barcelona: Mayo.
 - PÉREZ, J.A. y SUÁREZ, C. (2004). Educación física para la integración de los alumnos con espina bífida. Alicante: Editorial Club Universitario.
 - SERRANO, Á. (2015). Educación física para alumnos con discapacidad motora. Madrid: CCS.
 - VERDUGO, M.A. (2011). Discapacidad intelectual. Definición, clasificación y sistemas de apoyo. Madrid: Alianza.
- RECURSOS WEB: <http://efdeportes.com/efd0/b-afe>. É un apartado desta revista dixital no que aparece unha relación de artigos sobre o mundo da actividade física para persoas con discapacidade. <http://sportsciencies.com>. Nesta revista podemos atopar artigos científicos interesantes sobre a actividade física adaptada. <http://www.eujapa.upol.cz>. Esta é a referencia da revista europea de actividade física adaptada. Actualmente, é unha das de maior prestixio e recoñecemento internacional. As súas publicacións son semestrais. <http://journals.humankinetics.com/apaq>. Neste caso estamos a tratar da revista oficial da Federación Internacional de Actividade Física Adaptada. Ten facilidade de acceso aos seus artigos por atoparse dentro dos recursos electrónicos de revistas dixitais da UDC. <http://www.dafaweb.es/> A Asociación Española de Deporte e Actividade Física Adaptada (AEDAFA) nace coa vocación de axuntar a actividade e intereses de profesionais en relación á actividade física e o deporte adaptado, cun marcado carácter multi- e inter-disciplinar. Os asociados poden acceder a unha información actualizada, caracterizada polo seu rigor académico e científico. <http://www.deporteinclusivo.es/> É a páxina do Centro de Estudos sobre Deporte Inclusivo (CEDI). Trátase dun organismo cuxo obxectivo é fomentar a iniciación e a promoción deportiva en persoas con discapacidade. Pódese considerar punteiro a nivel nacional e é o que achega a información máis actualizada sobre calquera tipo de evento (cursos, xornadas, congresos, etc.) dentro deste ámbito
- Therapeutic Recreation Journal (TRJ) é a renombrada publicación trimestral publicada por Sagamore Publishing LLC. A revista, que se publica desde hai máis de 50 anos, ofrece un foro nacional para a investigación e o debate sobre as necesidades das persoas con discapacidade, os problemas que enfrenta a profesión, as novas perspectivas de servizo e a recepción de servizos de recreación terapéutica.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía da actividade física e do deporte/620G01011

Socioloxía da actividade física e do deporte/620G01015

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Proceso de ensino/aprendizaxe da actividade física e do deporte/620G01022

Actividade física saudable e calidade de vida I/620G01023

Materias que continúan o temario

Planificación do proceso de ensino/aprendizaxe da actividade física e do deporte/620G01035

Actividade física saudable e calidade de vida II/620G01036

Actividades acuáticas saudables e socorrismo (optativa)/620G01042

Observacións

Coa finalidade de mellorar o sistema de garantía interna de calidade do noso centro, sería convinte que o alumnado atendese á solicitude realizada pola UDC, con periodicidade cuadrimestral, respecto a participar no proceso de avaliación das materias cursadas? e cuxa chamada realiza baixo o nome de ?AVALÍA? consistindo en responder as enquisas que avalían a docencia do profesorado en cada materia.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías